

Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion vuoden 2015 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta

Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion vuoden 2015 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta

L 1796-9530
ISSN 1796-9530 (NID.)
ISSN 1796-9646 (PDF)
URN:NBN: VTV-K152016VP
[HTTP://URN.FI/URN:NBN: VTV-K152016VP](http://urn.fi/urn:nbn:vtv-k152016vp)
LÖNNBERG PRINT & PROMO
HELSINKI 2016

Eduskunnalle

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut perustuslain 46 §:ssä tarkoitettuna kertomuksena eduskunnalle valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta annettuun hallituksen vuosikertomukseen vuodelta 2015 sisältyvän valtion tilinpäätöksen sekä valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvaukset varainhoitovuodelta 2015 ja antaa tarkastuksestaan Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 6 §:n perusteella eduskunnalle tämän erilliskertomuksen.

Helsingissä 31. toukokuuta 2016

Pääjohtaja
Tytti Yli-Viikari

Ylijohtaja
Marjatta Kimmonen

Valtion tilinpäätöksen tilintarkastuksen perusteella Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaa, että valtion tilinpäätös vuodelta 2015 on laadittu sitä koskevien säännösten mukaisesti.

Varainhoitovuodelta 2015 tarkastusvirasto antoi ministeriöiden ja muiden kirjanpitoyksiköiden tilintarkastuksista yhteensä 60 tilintarkastuskertomusta.

Tilintarkastuksissa todettiin kahdeksassa kirjanpitoyksikössä virheellisiä menettelyjä, joista annettu huomautus tai useammat huomautukset yhdessä katsottiin sellaisiksi valtion talousarvion tai sitä koskevien keskeisten säännösten vastaisiksi menettelyiksi, joista sisällytettiin tilintarkastuskertomukseen yksilöity kielteinen laillisuuskannanotto. Merkittävimmät syyt kielteisiin laillisuuskannanottoihin olivat talousarvion vastainen menojen varainhoitovuodelle kohdentaminen ja määrärahan tai valtuuden käyttöajan jatkaminen. Määrärahan ja valtuuden ylityksiä oli kaksi.

Hallituksen vuosikertomuksen yhteiskunnallisten vaikuttavuustietojen tarkastuksessa arvioitiin raportointia suhteessa hallinnonaloille talousarviossa asetettuihin tavoitteisiin ja eduskunnan esittämiin tarpeisiin. Tarkastuksen perusteella yhteiskunnallisten vaikuttavuustietojen esittäminen on edelleen kehittynyt hieman paremmaksi. Kaikki hallinnonalat ovat raportoineet niille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta. Raportointia on onnistuttu myös tiivistämään aiemmasta.

Raportoinnin pääasiallinen ongelma on kuitenkin säilynyt samana. Asetetut vaikuttavuustavoitteet ovat usein sellaisia, että ne eivät mahdollista varsinaista vaikuttavuustietojen esittämistä. Ongelma on toistunut jo pitkään ja on yleisesti tunnustettu. Jos raportointia halutaan jatkossakin kehittää tulosohjausajattelun mukaisena, olisi tavoitteiden asettamiseen liittyvään ongelmaan pyrittävä löytämään ratkaisu.

Hallituksen vuosikertomuksen kuvaus julkisen talouden tilasta vastaa tarkastusviraston havaintoja. Raportointi valtion ja julkisen talouden tilasta on muuttunut informatiivisemmaksi. Valtion taloudellinen asema kuvataan aiempaa kattavammin kertomukseen lisätyissä valtion kokonaislaskelmissa, ja myös yhtiöomistuksista on annettu aiempaa yksilöidympää tietoa. Hallituksen vuosikertomuksessa raportoidaan tiivistetysti valtiontalouden vastuista, kuten takauksista, ja niihin liittyvistä riskeistä.

Sisällys

1	Valtion tilinpäätöksen tilintarkastuskertomus vuodelta 2015	9
2	Talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattaminen	13
3	Yhteiskunnalliset vaikuttavuustiedot hallituksen vuosikertomuksessa	15
3.1	Ministeriöiden tuloksellisuusraportointi	15
3.2	Raportoidut keskeiset politiikkakysymykset	16
3.3	Vuosikertomuksen kehittäminen	17
4	Julkisen talouden käsittely hallituksen vuosikertomuksessa	19

1 Valtion tilinpäätöksen tilintarkastuskertomus vuodelta 2015

Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa valtion tilinpäätöksen tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2015 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tarkastuksen ovat suorittaneet johtava tilintarkastaja Aila Aalto-Setälä ja johtava tilintarkastaja, JHTT Riitta-Liisa Heikkilä. Tarkastusta on valvonut ylijohdaja Marjatta Kimmonen.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti, ja se on kohdistunut valtion talousarviosta annetun lain 17 a §:n tarkoittamaan valtion tilinpäätökseen sekä lain 18 §:ssä tarkoitettujen oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarpeellisiin liitetietoihin siltä osin kuin ne koskevat valtion talousarvionaloutta. Tarkastukseen on sisällytetty talousarvion toteutumalaskelma, tuotto- ja kululaskelma, tase, rahoituslaskelma ja liitetiedot sekä tilinpäätöstietojen perustana oleva valtion keskuskirjanpito. Tarkastusta on kohdennettu myös niihin menettelyihin, joilla turvataan tietojen muuttumattomuus ja oikeellisuus keskuskirjanpidossa ja valtion tilinpäätöksen valmistelussa.

Valtion tilinpäätös

Valtion tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, onko valtion tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot laadittu olennaisilta osin oikein.

Momentille 12.24.99 (Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot) kuuluvat palautukset (vähintään 0,38 miljoonaa euroa) on kirjattu valtion talousarvion ja valtion talousarviosta annetun lain 3 a §:n vastaisesti momentille 24.30.66 (Varsinainen kehitysyhteistyö, siirtomääräraha 3 v) ja samoin momentille 12.24.99 kuuluvat tulot (0,12 miljoonaa euroa) on kirjattu valtion talousarvion vastaisesti momentille 24.01.01 (Ulkoasiainhallinnon toimintamenot, siirtomääräraha 2 v). Ulkoasiainministeriön tulee peruuttaa vuodelle 2016 siirretyistä vastaavista määrärahoista tuloutuksia vastaavat määrät.

Momentille 28.60.12 (Osaamisen kehittäminen, siirtomääräraha 2 v) on kirjattu vuodelle 2015 kuuluvia menoja (9,4 miljoonaa euroa) valtion talousarvion ja valtion talousarviosta annetun asetuksen 5 a §:n vastaisesti vuoden 2016 menoiksi. Jos menot oli-

si kohdennettu talousarvion mukaisesti, olisi määräraha ylittynyt 1,4 miljoonaa euroa.

Momenteilla 32.01.20 (Siviilipalvelus, arviomääräraha), 32.01.21 (Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha, siirtomääräraha 2 v vuoden 2014 talousarviossa) ja 32.70.30 (Valtion korvaukset kunnille, arviomääräraha) on valtion talousarvion ja valtion talousarviosta annetun asetuksen 5 a §:n vastaisesti kohdennettu vuodelle 2016 kuuluvia menoja vuoden 2015 menoksi (yhteensä 0,38 miljoonaa euroa). Menettelyillä on valtion talousarviosta annetun lain 7 §:n vastaisesti pidennetty määrärahan käyttöaikaa.

Momentille 32.20.47 (Finnvera Oyj:n korkotuet ja tappiokorvaukset, arviomääräraha) kuuluvia menoja on rahoitettu vuosina 2014–2016 (7,7 miljoonaa euroa) valtion talousarvion ja valtion talousarviosta annetun lain 6 a §:n vastaisesti ennakoista, jotka on maksettu vuosien 1993–1994 määrärahoista. Työ- ja elinkeinoministeriön tulee ryhtyä toimenpiteisiin jäljellä olevien ennakoiden (9,1 miljoonaa euroa) ja ennakkoihin liittyvien korkosaatavien takaisinperimiseksi.

Momenttien 35.01.01 (Ympäristöministeriön toimintamenot, siirtomääräraha 2 v) ja 35.10.22 (Eräät ympäristömenot, siirtomääräraha 3 v, vuosien 2013 ja 2014 talousarvioissa) määrärahaa on käytetty valtion talousarviosta annetun lain 5 §:n ja valtion talousarvion vastaisesti siirtomenojen maksamiseen (yhteensä 0,45 miljoonaa euroa).

Momentilla 27.10.01 (Puolustusvoimien toimintamenot) on valtion talousarvion ja valtion talousarviosta annetun lain 10 §:n vastaisesti käytetty sellaista aikaisemman vuoden talousarvioon sisällytettyä valtuutta (2,5 miljoonaa euroa), joka ei ole vuoden 2014 tilinpäätöksen mukaan ollut uusittavissa. Menettely on merkinnyt vuoden 2015 talousarviossa myönnetyn vastaavan valtuuden ylittämistä 2,5 miljoonalla eurolla.

Momentilla 32.50.64 (EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007–2013) on vuonna 2015 käytetty edellisten vuosien talousarvioissa myönnettyjä valtuuksia, jotka eivät vuoden 2014 tilinpäätöksen mukaan olleet uusittavissa. Menettelyllä on valtion talousarviosta annetun lain 10 §:n vastaisesti pidennetty valtuuden käyttöaikaa.

Valtion tilinpäätöksen laadintaa varten Valtiokonttorille toimitettuja valtuuksia koskevia tietoja voidaan kokonaisuutena pitää oikeina ja riittävinä. Valtion tilinpäätöksen valtuuksia koskevat tiedot vastaavat keskitetyn valtuusseurannan tietoja.

Tarkastuksen perusteella voidaan katsoa, että valtion tuotto- ja kululaskelma ja tase on laadittu säännösten mukaisesti.

Valtion tilinpäätöksen liitetiedot on esitetty valtion talousarviosta annetun asetuksen edellyttämällä tavalla.

Valtion keskuskirjanpito on järjestetty valtion talousarviosta annetun asetuksen mukaisesti.

Sisäinen valvonta

Valtion tilinpäätökseen kohdistuvaa sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyyysissa ja tarkastettu valtion keskuskirjanpidon, valtion tilinpäätöksen sekä valtion virastojen ja laitosten tilinpäätösten tarkastuksen yhteydessä.

Valtion tilinpäätöksen tarkastuksen yhteydessä syntyneen käsityksen mukaan keskuskirjanpitoa koskevalla sisäisellä valvonnalla on voitu vaikuttaa siihen, että valtion tilinpäätöksen pohjana olevat keskuskirjanpidon tiedot eivät sisällä olennaisia virheitä.

Tarkastusviraston tilinpäätöskannanotto

Valtion tilinpäätös vuodelta 2015 on laadittu voimassa olevien säännösten mukaisesti.

Helsingissä 12. päivänä toukokuuta 2016

Pääjohtaja
Tytti Yli-Viikari

Johtava tilintarkastaja
Aila Aalto-Setälä

2 Talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattaminen

Varainhoitovuodelta 2015 tarkastusvirasto antoi ministeriöiden ja muiden kirjanpitoyksiköiden tilintarkastuksista yhteensä 60 tilintarkastuskertomusta.

Kahdeksassa kirjanpitoyksikössä todettiin virheellisiä menetteilyjä, joista annettu huomautus tai useammat huomautukset yhdessä katsottiin sellaisiksi valtion talousarvion tai sitä koskevien keskeisten säännösten vastaisiksi menettelyiksi, joista sisällytettiin tilintarkastuskertomukseen yksilöity kielteinen laillisuuskannanotto.

	Tilintarkastuskertomukset		Kielteiset laillisuuskannanotot	
	vuonna		vuonna	
	2015	2013	2014	2015
Tasavallan presidentin kanslia	1			
Valtioneuvoston kanslia	1			
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	1	1	1	1
Oikeusministeriön hallinnonala	2		1	
Sisäministeriön hallinnonala	7			
Puolustusministeriön hallinnonala	3	1	1	1
Valtiovarainministeriön hallinnonala	12			1
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	7	3	1	
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	5			
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	5	2	1	1
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	8	2	3	3
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	5		1	
Ympäristöministeriön hallinnonala	3	2	2	1
	60	11	11	8

Kielteisen laillisuuskannanoton saaneiden kirjanpitoyksiköiden kokonaismäärä on edellisiin vuosiin verrattuna vähentynyt. Huomautukset saattoivat kuitenkin koskea useampia eri asioita, minkä vuoksi huomautusten yhteismääräksi muodostui 22 (vuonna 2014 yhteensä 29).

Merkittävimmät syyt kielteisiin laillisuuskannanottoihin koskivat talousarvion vastaista määrärahan tai valtuuden käyttöä. Näistä annettiin kaikkiaan 15 huomautusta kahdeksalle eri kirjanpitoyksikölle. Huomautukset koskivat talousarvion vastaista määrärahan käyttötarkoitusta, menojen kohdentamista varainhoitovuodelle talousarvion vastaisesti, määrärahan käyttöajan jatkamista valtion ta-

lousarviosta annetun lain 7 §:n tai valtuuden käyttöajan jatkamista valtion talousarviosta annetun lain 10 §:n vastaisesti, tulojen käsittelemistä talousarvion vastaisesti menon vähennyksenä sekä valtuuden tai määrärahan tosiasiallista ylittämistä.

Neljää kirjanpitoyksikköä huomautettiin puutteista tuloksellisuuden laskentatoimen järjestämisessä ja maksullista toimintaa tai muuta toiminnallista tehokkuutta koskevien tietojen esittämisessä.

Kielteiset laillisuuskannanotot koskivat yleensä joitakin taloudenhoidon osa-alueita tai yksilöityjä menettelyjä. Kielteisistä laillisuuskannanotoista ei siten voida tehdä johtopäätöstä, että valtion taloudenhoito ei täyttäisi sille asetettua laillisuusvaatimusta tai että kielteisen laillisuuskannanoton taustalla olisi valtion varoihin kohdistuva väärinkäytös. Kielteisten laillisuuskannanottojen merkitystä arvioitaessa on syytä ottaa huomioon myös erot virastojen taloudellisessa koossa. Kielteistä laillisuuskannanottoa on kuitenkin aina pidettävä kyseisen viraston taloudenhoidon kannalta vakavana asiana. Tilintarkastuksen tehtävänä on raportoida menettelyistä, jotka merkitsevät poikkeamista valtion talousarvion ja sitä koskevan keskeisen lainsäädännön asianmukaisesta noudattamisesta.

3 Yhteiskunnalliset vaikuttavuustiedot hallituksen vuosikertomuksessa

Kaikki ministeriöt ovat raportoineet kattavasti niille talousarviossa asetetuista yhteiskunnallisista vaikuttavuustavoitteista. Raportoinnin laadussa ei ole tältä osin tapahtunut oleellista muutosta. Eduskunnan vaatimukset raportointia kohtaan ovat täyttyneet aiempaa paremmin. Raportointia on onnistuttu hieman tiivistämään, vaikka raportointia on vaadittu yhä useammista asioista.

3.1 Ministeriöiden tuloksellisuusraportointi

Ministeriöiden raportointia on onnistuttu tiivistämään aiemmassa. Yhtenäinen raportoinnin rakenne on selkeä ja informatiivinen. Rakenne on osaltaan auttanut siinäkin, että raportoinnissa on huomioitu myös asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Rakenteen yhtenäisyys on kuitenkin aiheuttanut vuosikertomukseen jonkin verran toistoa. Esimerkiksi lähes kaikki ministeriöt katsovat julkisen talouden huonon tilanteen merkittäväksi toimintaympäristönsä liittyväksi riskiksi, ja moni ministeriö on raportoinut maa-hanmuuton merkittävänä toimintaympäristön muutoksena.

Raportoinnin laatu vaihtelee edelleen huomattavasti ministeriöiden välillä. Samoin laadun kehitys on yhä epäyhtenäistä. Osalla ministeriöistä raportointi on kehittynyt huonompaan suuntaan ja osalla parempaan. Raportoinnin pääasiallinen ongelma on säilynyt samana. Asetetut vaikuttavuustavoitteet ovat usein sellaisia, että ne eivät edes mahdollista varsinaista vaikuttavuustietojen esittämistä. Ongelma on toistunut jo pitkään ja on yleisesti tunnustettu, joten jos raportointia halutaan edelleen kehittää tulosohjausajattelun mukaisena, olisi siihen pyrittävä löytämään ratkaisu. Yksi asetettujen tavoitteiden laadun vaihteluun vaikuttava seikka on, että ministeriöt itse asettavat ja muotoilevat tavoitteet itselleen. Jonkinlainen yhtenäisempi tai koordinoitumpi menettely voisi johtaa raportoinnin kannalta parempaan lopputulokseen.

3.2 Raportoidut keskeiset politiikkakysymykset

Vuosikertomuksen raportointia vuodelta 2015 on pyritty tekemään ajankohtaisemmaksi ja mielenkiintoisemmaksi ottamalla raportointiin mukaan joitain erityiskysymyksiä. Erityiskysymyksinä käsitellään hyvin erilaisia asioita: talous- ja finanssipolitiikkaa, hallituksen kärkihankkeita ja rakennemuutosta, ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, muuttoliikettä ja maahanmuuttoa sekä EU-politiikan tavoitteiden saavuttamista.

Erityiskysymyksistä raportointi vaihtelee muuta vuosikertomusta enemmän. Osassa ei raportoida juurikaan tavoitteiden saavuttamisesta, vaan kerrotaan tavoitteista ja aloitetuista tai suunnitelluista toimista. Hallituksen kärkihankkeiden ja rakennemuutoksen osalta tämä onkin ymmärrettävää, koska hallitus on juuri aloittanut. Kuitenkin raportoidut asiat ovat pääosin sellaisia, että luontevampi esittämispaikka olisi hallituksen strategia- tai suunnitelma-asiakirjoissa. Maahanmuutto aiheena on niin ajankohtainen, että tavoitteiden saavuttamisesta raportoimisen sijasta pystytään ainoastaan kuvaamaan tehtyjä toimia. Myös EU-politiikan osalta raportoinnissa lähinnä kerrotaan politiikan tavoitteista ja tehdyistä toimista. Hallituksen vuosikertomuksessa tulisi tavoitteiden saavuttamisen kuitenkin olla raportoinnin pääosassa. Toimien kuvaamisen tulisi olla vähäistä, varsinkin jos ei ole selvää, että kyseisillä toimilla saavutetaan asetetut tavoitteet.

3.3 Vuosikertomuksen kehittäminen

Hallituksen vuosikertomuksen sisältövaatimuksia muutettiin valtioneuvoston asetuksella 11.2.2016. Muutokset toteuttivat tavoitetta tiivistää vuosikertomusta, mutta toisaalta ne myös asettivat aiempaa täsmällisempiä vaatimuksia vuosikertomuksen kattavuudelle. Asetuksella muutettiin jo valmisteilla olevan, vuotta 2015 koskevan vuosikertomuksen vaatimuksia.

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusten perusteella vuosikertomuksen tulevassa kehittämisessä tulisi keskittyä varsinkin tavoitteiden asettamisen parantamiseen ja raportoinnissa tavoitteiden saavuttamisesta kertomiseen. Tavoitteet tulisi asettaa sellaisiksi, että ne kohdistuisivat mahdollisuuksien mukaan vaikuttavuuteen ja että jo tavoitteita asetettaessa olisi suunnitelma siitä, minkälaisella tiedolla on mahdollista raportoida tavoitteiden saavuttamisesta. Tavoitteiden saavuttamisen suunnitelmallinen seuranta ja raportointi ovat merkityksellisiä toimivalle hallinnonalan ohjaukselle.

- Tarkastuksessa arvioitiin hallituksen vuosikertomusraportoinnin laatua. Arviointikriteereinä olivat raportoinnin hyödyllisyys ohjauskeinona ja vaikuttavuuden arvioinnin välineenä, raportoinnin kohdistuminen yhteiskunnallisesti merkittäviin asioihin ja merkitys eduskunnan päätöksenteon kannalta. Hallinnonalojen tuloksellisuusraportointia arvioitiin myös suhteessa niille talousarviossa asetettuihin tavoitteisiin.
- Keväällä 2016 valtioneuvoston asetusta (118/2016, 1243/1992) muutettiin niin, että hallituksen vuosikertomuksen sisällölliset vaatimukset uudistuivat. Muutos tehtiin takautuvasti koskemaan myös raportointia vuodelta 2015. Uudistuksen tavoitteena oli vuosikertomuksen tiivistäminen ja siinä annettavan tiedon parempi hyödynnettävyys.
- Hallinnonalojen tuloksellisuusraportointia on tarkastettu samalla tavalla vuodesta 2011 lähtien, joten myös raportoinnin kehityksen arviointi on mahdollista.

4 Julkisen talouden käsittely hallituksen vuosikertomuksessa

Tarkastusvirasto julkaisi 17.5. arvion vuonna 2015 harjoitetusta finanssipolitiikasta. Arvio sisältää arvion finanssipoliittisten sääntöjen noudattamisesta mukaan lukien valtion kehysäännön noudattamisen. Hallituksen vuosikertomuksen kuvaus julkisen talouden tilasta vastaa tarkastusviraston havaintoja.

Julkinen talouden tilaa käsittelevässä alaluvussa ei keskustella julkisen talouden hoitoa ohjaavista säännöistä ja tavoitteista. Vain alijäämän ilmoitetaan laskeneen alle vakaus- ja kasvusopimuksen kolmen prosentin kriteerin. Julkisyhteisöjen velka-asteen nousua yli vakaus- ja kasvusopimuksen 60 prosentin kriteerin ei kommentoida. Julkisen talouden alijäämän ennakoidaan yleisesti kohottavan velka-astetta tulevinakin vuosina.

Hallituksen vuosikertomuksen raportointi valtion ja julkisen talouden tilasta on muuttunut informatiivisemmaksi. Eduskunnan edellyttämän mukaisesti raportointi sisältää tietoja verovajeesta. Lisäksi siihen on koottu valtion yhtiöomaisuutta koskevaa tietoa aiempaa selkeämmin.

Valtion taloudellinen asema kuvataan aiempaa kattavammin kertomukseen lisätyissä valtion kokonaislaskelmissa, jotka käsittävät talousarviotalouden lisäksi myös sen ulkopuolisten rahastojen sekä liikelaitosten tuotto- ja kululaskelmat sekä taseen. Myös kokonaistaseen ulkopuolisia vastuita kuten takauksia ja takuita eritellään. Laskelmien sisältöä ja menetelmiä on selitetty. Selityksistä käy ilmi muun muassa sulautettuihin laskelmiin kuuluvien sisäisten erien eliminointien osittainen arvionvaraisuus. Raportoinnin laajennus edistää kokonaiskuvan syntymistä valtion varallisuus- asemasta ja taloudellisesta tilanteesta. Laajennus parantaa näin valtionalouden läpinäkyvyyttä myös eduskunnan ohjausvallan näkökulmasta. Tarkastusvirasto julkaisi kokonaistase- ja konsernitaseraportointia koskevan tarkastuskertomuksen (19/2015) joulukuussa 2015.

Kokonaislaskelmien ulkopuolelle jäävät edelleen muun muassa erityistehtäviä hoitavat valtionyhtiöt, joiden varallisuus tai valtiolle synnyttämät vastuut eivät täten tule laskelmissa täysimääräisesti huomioiduiksi.

Valtion vastuut ja riskit

Hallituksen vuosikertomuksessa raportoidaan tiivistetysti valtiontalouden vastuista ja niihin liittyvistä riskeistä. Valtion taloudelliset vastuut muodostuvat pääosin velasta, eläkevastuista, takauksista ja valtion sopimusvastuista. Arvio valtion vastuista on esitetty kootusti nimellisarvoihin perustuen. Valtion velan ohella vastuuta on kasvattanut viime vuosina takausten merkittävä kasvu. Takausten määrä on lähes kaksinkertaistunut viidessä vuodessa. Vuonna 2015 kasvoivat erityisesti Finnveran myöntämät takaukset.

Vastuisiin liittyviä riskejä ovat makrotaloudelliset sokit, valtion varallisuuteen ja velkaan sisältyvät markkinariskit ja muut riskit sekä valtion kannettavakseen ottamat tai sen kannettaviksi viime kädessä jäävät niin sanotut piileviin vastuisiin sisältyvät riskit. Riskien todennäköisyyksiä ja vastuiden laukeamisen mennyttä kehitystä ei arvioida hallituksen vuosikertomuksessa, vaikka valtion vastuiden laukeamisesta aiheutuvien kustannusten todetaan voivan merkittävästi rasittaa kansantaloutta. Ainoa riskiarvio esitetään valtion korkomenoihin liittyvästä korkoriskistä. Takausten määrän kasvun myötä valtion vastuisiin liittyvän riskin voidaan olettaa kasvaneen normaalin suhdannevaihtelun oloissa.

Riskien käsittelyn hallituksen vuosikertomuksessa tulisi olla kattavampaa ja sisältää esimerkiksi maininta takaustoiminnan tuloista ja maksuista vuoden aikana. Koska valtion taloudelliset vastuut syntyvät valtion budjettitalouden ohella myös muun valtion- ja julkisen talouden piirissä, olisi tavoiteltavaa, että vastuut esitetäisiin mahdollisimman kattavasti koko julkisen talouden osalta.

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTO
ANTINKATU 1, PL 1119, 00101 HELSINKI
PUH. 09 4321, WWW.VTV.FI

ISSN 1796-9530 (NID.)